

N:o 4.

Af Herr Thyselius: Angående rätt för egare af skattejord att frött förfoga öfver derå växande ekskog samt maste- och storverksträd.

Då Riksdagen, under förutsättning att en ny betryggande härordning varder antagen, lemnat sitt samtycke dertill att grundskatterna samt rustnings- och roteringsbesvären må efterhand upphöra samt såmedelst, i afseende på beskattningen, jemlikhet i en framtid åstadkommas emellan jordlägenheter af olika natur, torde det icke heller anses för mycket vågadt, om ett förslag nu väckes derom, att kronoskattejorden måtte blifva likställd med frälsejord, så vidt angår egande- och fri dispositionsrätt öfver den å dess område befintliga ekskog, äfvensom öfver maste- och storverksträd.

Ifrån äldre tider har i afseende på de så kallade *bärande* träd, hvar-till 1734 års lag hänför ek, bok, apel och oxel, blifvit i lagstiftningen antaget såsom grundsats, att dessa träd å frälsegrund höra frälsemannen till, hvaremot egare af stadsjord, säterier, hemman och lägenheter, så vidt jorden är skatte, fränkänts makt att dylika träd hugga och fälla. Ut i detta stadgande har sedermera, genom Förordningen den 1 Augusti 1805, vidtagits en sådan förändring, att af de bärande träden endast eken blifvit kronan för framtiden förbehållen, hvarefter slutligen, på framställning af representationen, i afseende på nämnda trädslag den eftergift blifvit, medelst Förordningen den 28 Oktober 1830, beviljad egare af skattejord, att han må genom lösen förvärfa egande- och oinskränkt dispositionsrätt ej mindre till den ekskog, som framdeles af sig sjelf eller i följd af verkställda planteringar kan på hans jord uppväxa, än ock till den redan befintliga ekskogen, med undantag allenast af sådana, när författningen utfärdades, växande träd, som vid anställd besigtning och värdering utmärktes och antecknades såsom goda och för flottan användbara, hvilka kronan förbehöll sig att få fälla och afföra

emot betalning efter taxa. Lagstiftningen har sålunda under detta århundrade framgått i en bestämd riktning mot det mål jag uppställt, och jag bör visa att det enda steg, som återstår att taga för hinnandet af nämnda mål, nu kan uttagas utan någon egentlig uppoffring å statens sida.

På af mig framställd begäran har vid landskontoren i de län, der eken växer, med undantag allenast för Kalmar, Westmanlands och Wernlands, undersökning i der förvarade handlingar egt rum, angående 1:o) sammanräknade antalet af de hemman, å hvilka, vid verkställd värdering, befunnits ekar som varit odugliga för kronans behof och beloppet af den lösen, som för så beskaffade ekar blifvit bestämd; 2:o) sammanlagda mantalet af de hemman, för hvilka sådan lösen ännu icke blifvit erlagd, och beloppet, hvar till nämnda lösen skulle uppgå, samt 3:o) huru många de mantal äro, för hvilka utan sammanhang med skatteköp eller inlösen af redan förefunna ekträd, rättighet att disponera öfver den framdeles uppväxande ekskogen samt maste- och storverksträd blifvit förvärfvad. Af dessa undersökningar, hvilka egde rum under året 1870, men i afseende hvarå ifrån mer än ett län blifvit afgifven den förklaring, att desamma till följd af bristfälliga anteckningar icke kunnat bringas till önskvärd fullständighet och säkerhet, framgår, att antalet hemman, hvarpå funnits växande ekar af beskaffenhet att få inlösas, utgjort, om de brutna talen i de särskilda länsuppgifternas slutsummor lemnas å sido, 12,038, samt lösesumman 277,390 riksdaler 3 öre, att antalet hemman, af hvilkas egare lösningsrätten icke blifvit begagnad, uppgått, likaledes utan beräkning af de brutna talen, till 1,214 samt inlösningsbeloppen sammanräknade till 15,069 riksdaler 22 öre, samt att för 554 hemman, brutna tal oberäknade, lösen endast för framdeles uppväxande ekskog blifvit erlagd.

Vidare har jag låtit verkställa utdrag ur de i Kongl. Kammarrätten förvarade räkenskaper, så vidt de afse influten lösen för ek samt maste- och storverksträd under åren 1863 till och med 1872, och dervid inhemtat, att staten under denna titel haft i inkomst:

år 1863	R:dr	895: 79.
1864		1,381: 37,
1865		967: 66,
1866		921: 65,
1867		734: 09,
1868		1,697: 74,
1869		576: 30,
1870		485: 86,
1871		918: 26, och
1872		869: 71,

eller tillsammans under tio år 9,448 R:dr 43 öre.

När nu i öfvervägande tages, att uti samtliga länen inom södra och mellersta Sverige, med undantag allenast af de tre förut uppgifna, uti ett af hvilka, nemligen Wermlands, eken dessutom är ytterst sällsynt, återstående lösningssumman för befintliga ekar enligt de meddelade uppgifterna år 1870 icke skulle uppgå till högre belopp än 15,069 R:dr 22 öre, att ifrån flera län den förklaring blifvit lemnad, att uppgifterna icke voro alldeles tillförlitliga, af orsak att fullständiga handlingar till upplysning i ämnet icke voro att tillgå, hvilket måste antyda att af de stadgade inlösningsbeloppen åtskilligt kunde hafva influtit utan att hafva blifvit i förteckningarne upptaget, att under åren 1870—1872 guldits öfver 2,000 R:dr, samt att under nästlidna år ytterligare något belopp kan hafva blifvit levererad, att vidare utaf de räknade träden tvifvelsutan många under den långa tiden afverkats eller af ålder eller bristande vård gått förlorade, samt att hvad som återstår sannolikt på hvarje särskild egendom är af det ringa värde, att jordegaren, om han än icke fäster afseende vid den bestämda lösesumman, dock i allmänhet icke vill underkasta sig de med en inlösnings förenade omgångar och besvär; så lærer väl varda medgifvet, att kronans förlust genom att efterskänka all rätt till de ännu icke inlösta träden icke är af beskaffenhet, att synnerligt afseende deråt må egnas. Men om, såsom det föregående gifver vid handen, det endast är ett obetydligt antal af de för flottan icke användbara ekar, hvilka återstår att inlösa, så visar den ofvan angifna siffran, att inlösningsrätten särskildt af den framdeles uppväxande ekskogen blifvit i högst ringa mån begagnad, endast för 554 mantal, fördeladt på en tidrymd af mer än 40 år. Orsaken dertill kan icke vara att söka i afgiftens belopp, hvilket icke är högre än 24 skillingar banko eller 75 öre för hvarje helt mantal, utan deremot i sättet och ordningen för vinnande af denna rättighet, hvilka äro så besvärliga, att jordegare i allmänhet icke funnit mödan värdt att till förvärfvande deraf vidtaga någon åtgärd. Hvad han härför har att iakttaga är nemligen, *först* att till landtränteriet inleverera löseskillingen, d. v. s., om hemmansdelen t. ex. skulle utgöra $\frac{1}{2}$ mantal, nio öre; *vidare* att taga landskontorets bevis derom genom protokollsutdrag, hvarför vanlig expeditionslösen, två R:dr, skall erläggas, samt *slutligen* att uppsöka den kanske aflägsset nog bosatte häradskrifvaren i ändamål att för denne uppvisa det erhållna protokollsutdraget, hvilket sistnämnde tjänsteman äfven har att påteckna. Icke kan man gerna föreställa sig, att det stora flertalet bland egarne till skattejord, hädanefter mera än hitintills, skall underkasta sig allt detta omak för vinnande af eganderätten till en telning, hvilken fordrar mansåldrar innan den hinner sin fullväxt, och staten kan otvifvelaktigt utan all afsaknad frän säga sig äfven denna inkomstkälla, och den kan det och bör det desto hellre, som derigenom mera enkelhet i en del af administrationen skulle vinnas, ity att åtskilligt af afgiftens uppbörd och redovisning förorsakad skriftvexling

undvekes, porto och skrifmaterialier besparades, ett ej så litet besvärligt granskningsarbete gjordes öfverflödigt samt förandet af anteckningar i jordebokens tre exemplar om alla de små hemmansdelar, för hvilka lösen kunde blifva erlagd, icke vidare komme i fråga m. m. Man erinre sig härvid, att emellanåt rätt många särskilda hemmansdelar kunna vara att anmälas, innan statens inkomst uppgår till En riksdaler.

Jag har hittills endast berört hvad staten kunde i *penningar* förlora, derest dess rätt eftergäfvdes till de ekar, som finnas eller kunna uppväxa på skattejord. En dylik eftergift skulle dock innebära jemväl en annan uppoffring, nemligen af all rätt att hugga och låta afhemta de träd, hvilka vid anställda besigtningar och värderingar redan blifvit utmärkta och antecknade såsom goda och för flottan användbara. Utan att egentligen begära uppmärksamhet derpå, att numera icke så uteslutande som i förra tider eken ingår såsom material vid byggandet af krigsskepp, eller att till följd af höga arbetslöner och ofta långa landsvägstransporter det virke, som kan på skattejorden upphemtas och aldrig finnes samladt till större mängd på ett ställe, blifver för staten ganska dyrt, så att dylikt virke sannolikt kan till vida bättre pris inköpas, här jag att meddela, att, enligt från Kongl. Marin-ingenjörstaten mig benäget lemnad uppgift, vid skogsundersökningar, hvilka anställes i Christianstads län åren 1861 och 1867, i Kalmar län åren 1862, 1865 och 1866, i Blekinge län sistnämnda året, i Jönköpings län år 1868 och i Nyköpings län år 1869, det blifvit utrönt, att inom dessa fem län å skattejord icke funnos flera än 95 fällbara goda ekar och 17 ekar, hvilka voro i frisk tillväxt, då deremot å boställen och annan kronojord antalet af de fällbara goda ekarna uppgick till 14,253 och af de i frisk tillväxt varande till 11,988 stycken. De å skattejorden växande ekar utgöra således i dessa län en försvinnande liten del af dem, som äro flottan förbehållna, och då, i de öfriga länen, för hvilka jag icke varit i tillfälle förskaffa mig specifika uppgifter i nämnda hänseende, proportionen emellan de å skatte- och kronojord befintliga, för flottan användbara ekar ansetts vara ungefärligen lika med den, som eger rum i de fem länen, vill det förefalla, som skulle icke heller från synpunkten af flottans behof hinder böra möta för ekskogens öfverlåtande till fri disposition af skattejords egare.

Med anledning häraf och då bibehållandet af rättigheten att till ett värdet motsvarande pris inlösa de maste- och storverksträd, som finnas å skattejord och hvilka ovedersägligen höra jordegaren till, för staten desto mindre kan vara af någon vigt, som jordegaren har sig öppet lemnadt att medelst inlösen af den framdeles uppväxande ekskogen eller en särskildt erlagd afgift af 75 öre för helt mantal, befria sig från denna statens lösningsrätt, samt det i öfrigt tilläfventyrs kunde sättas i fråga, huruvida det må vara med statens uppgift fullt öfverensstämmande, att, för afsägelsen af en

dylik, numera åtminstone högst sällan utöfvad rättighet, af jordens egare betinga sig eller utfordra en alltid, men för det allmänna i synnerhet, ringa penning, får jag vördsamligen föreslå,

att egare af kronoskatte hemman och lägenheter, berustade säterier och stadsjord af kronoskattenatur må förklaras berättigade att, utan erläggande af särskild lösen, för framtiden, fritt disponera öfver den å deras jord växande ekskog af hvad beskaffenhet som helst, äfvensom öfver maste- och storverksträd.

C. J. Thyselius.

N:o 5.

Af Herr **Nordenfält, L. M.**: *Angående bergverkstiondens afskaffande.*

Jag föreslår vördsamt:

att den skatt, som kallas bergsverkstionde, måtte aldeles upphävas, på sätt Kongl. Maj:ts proposition till 1872 års Riksdag innehåller, eller att åtminstone de bergverk, hvilka icke åtnjutit eller äro i besittning af något understöd från statsverket, måtte befrias från denna afgift.

Denna skatt synes mig i hög grad orättvis och betungande samt hinderlig för de ädlare bergverkens tillväxt, hvarjemte den torde vara af föga vigt för statsverket.

De skattdragande skola, som bekant är, förutom inkomstbevillning aflemna en tretiondedel af sin tillverkade vara, antingen tillverkningen gått med vinst eller förlust, hvilket senare ofta nog inträffar med dessa bergverk, till följd af malmernas omvexlande beskaffenhet och sparsamma förekommande.

Med egna tillgångar skola dessa skattdragande bryta grufvorna, köpa och transporterera cokes, som numera nästan uteslutande användes för smält-